

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericăscă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., şi de fie care publicaţiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea să se adreseze la «Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii» în Blaşiu.

Anul III.

Blaşiu 18 Novembre 1893.

Numărul 46.

Căsătoria civilă.

În pustiú aú resunată glasurile patriotice ale clerului catolic.

Înzădarú s'aú ridicatú miile de voci protestátore ale popórelorú nemagiare din patrie.

Liberalismulú sectarú, o mână de ómeni vinduţi francmasoneriei, aú desconsideratú tóte.

Şi proiectulú de lege despre regularea dreptului matrimonialú va fi în scurtú timpú prezentatú parlamentului ţerei spre desbatere meritorică.

Putea monarhulú, ce e dreptú, să împedec lucrulú acesta. Putea să nu-şi dea consimţirea la prezentarea numelú proiectú.

Dar n'a aflatú cu cale a o face. Nu, pentru că prevenindú rezultatulú desbaterilorú ar fi provocatú o crisă parlamentară, care în momentele de faţă póte că nu ar fi dusú la scopulú doritú.

A lăsatú deci, — deşi după multă chibzuire, — ca guvernulú să póta presinta spre desbatere parlamentară de multú promisulú sêu proiectú.

Nu este scopulú nostru, să ne ocupămú de astădatá de proiectulú guvernului.

Vomú face-o, cândú proiectulú ne va fi cunoscutú în totalitatea sa.

Acum voimú numai sa lámurimú situaţia, ce s'a creatú prin concesiunea de prezentare datá guvernului, şi positiá,

ce în urma acestei situaţii datorú suntemú noi a o lua.

Situaţia, ce s'a creatú prin concesiunea datá guvernului de a presenta spre desbatere parlamentară proiectulú sêu, după a nóstrá părere nu s'a schimbatú esenţialú.

Coróna numai în casuri de totú estraordinare denegá guvernului sêu dreptulú de a presenta în parlamentú unú anumitú proiectú. Asta, pentru că deoparte iniţiativa legislativá este a guvernului răspundătorú; de altá parte, pentru că incuviinţarea presentării spre desbatere parlamentară a unú proiectú nu angajézá de locú Coróna faţă cu acelu proiectú.

Dacă e așa, — şi așa este, — atunci e veditú, că situaţia prin faptulú presentării numelú proiectú nu se schimbá în esenţiale.

Întru adevêrú cei ce aú combătutú căsătoria civilă, chiarú şi în principulú vorú continua şi potú să continue lupta lorú şi după faptulú presentării. Pentru că, nefindú angajatá Coróna în afacerea acésta, combaterea lorú nu póte să aibá nici coloritulú unei ireverente ori a unei iloialităţi faţă de Coróná.

Tocmai din contrá. Dacă e vorbá de vre-o schimbare a situaţiunii, schimbarea s'a întimplatú în favorulú celorú ce combátú căsătoria civilă.

E anume cunoscutú, cu câtá dificultate şi cu câte presiuni a succesú guvernului să stórcá incuviinţarea Corónei chiarú şi pentru prezentarea în

parlamentú a proiectuluiú sêu. Dacă totuşi i-a succesú a esopera acea incuviinţare, este a se atribui, după cum amú dísu, numai împrejurării, că Coróna n'a voitú să provóce o crisă prematurá.

Pentru totú casulú însă ţinuta Corónei dovedesce, că invoirea Sa a dat' o numai silitá, că nu este de acordú cu proiectulú guvernului sêu, şi că decisiunea finalá şi-a rezervat' o pentru timpulú, cândú proiectulú va fi trecutú prin amindoué casele parlamentului.

Între asemenea împrejurări cu totú dreptulú putemú díce, că dacă prin incuviinţarea presentării s'a schimbatú situaţia, atunci aceea s'a schimbatú nu în favorulú adeptilorú, ci tocmai din contrá în favorulú contrarilorú căsătoriei civile. Pentru că nici guvernulú nici pártinitorii lui nu vorú puté díce despre contrarii căsătoriei civile, că suntú neloiali, că lucrá în potriua intenţiunilorú Corónei, pe cândú contrarii căsătoriei civile vorú puté să se fáléscá ori cândú cu sprijinirea Corónei şi vorú puté să blameze guvernulú şi tabéra liberalá, pentru că aú adusú Coróna în conflictú cu convingerile şi cu sentimentele Ei religiose.

Étá situaţia.

În faţa ei care trebue să fie ţinuta nóstrá a românilorú, cari dela începutú amú întimpinatú cu grózá tóte proiectele bisericesci ale guvernului?

Răspunsulú e la mână.

Precum în trecutú, așa şi în viitorú datorú suntemú a dovedi la ori ce ocaşie,

Feuilleton.

O masă de hotelú.

(Schiţă.)

Eram cassariú la una din bancele nóstre înfiinţate de curéndú. Afacerile mergeaú splendidú. Capitalulú socialú de 100,000 fl. se împărţi așa de repede, câtú pe următórea dí de oficiú, carea era Luní, cassele nóstre eraú góle.

„Cu ce să plătimú acum clienţii?” mé întrebá directorulú la scontrarea cassei.

„Până Luní da de cumva ne va veni o depunere de undeva,” răspundú flegmaticú.

„Slabá mângăere! . . . Dar apropos de depunere! Eú am la Pesta 15 mil. De aí voe, plécá cu trenulú acceleratú de sérá şi mâne ridicá-le. Ori cum, ne vorú prinde bine. Aşi merge eú, dar scii bine, unú copilú mí e bolnavú réu.”

„Bine, o facú bucurosú!” Şi am şi plecatú acasă să mé gatú de drumú.

Cátrá casá am intratú mai multú de glumá în právălia unú neguţatorú, prietinú bunú, şi l'am întrebatú, de n'are ceva să-i comandú.

„Cum? Mergi la Pesta?”

„Da, şi plécú de sérá cu acceleratulú.”

„Ei bine, dar tu n'ai mai fostú acolo.

Cum aí să faci ispravá buná?”

„Aşi! Dór scii carte, şi lucrulú merge uşorú, cărţi de adrese aflí la ori ce hotelú.”

„Aí dreptate! Étá, schimbá-mí şi mie hártille acestea.” Şi elú mí dede 5000 lú hártil de statú. Bucurosú nu le-asi fi primitú, dar fiindú că făcusem vorbá, mí era óre cum să-lú refusú. Le-am luatú dar, şi de témá, să nu mai primescú vre-o comisiune, am egitú. . . .

La Pesta isprávisem bine. Cu umblatulú încóce şi încolo am scápatú acceleratulú, şi fiindú că cu atáţia bani nu vream să staú, m'am suitú într'unulú de persóne.

Cu ochii totú la cufêrulú, carele era dicsuitú de bancnote, am ajunsú pe la 3 după meşulú noptil la Solnocú. Aci aveam să aşteptú până diminéţá la 10. — Am trasú deci dela gará la hotelulú, la care mé duse o trásurá, în care mé suisem díu întimplare. Preste totú nu voiam să atrágú atenţiunea asúpra mea.

Unú catarú straşnicú gratificatú de direcţia căilorú ferate din cauza încăldiríi cupeelorú mé necája réu. Am avutú norocú,

că mai în fiesce care busunarú pusesem câte o batistá.

Hotelulú, la care am trasú, era de mâna a dóua. Intratú în chilia pusá la dispoziţie de unú chelnêrú trebui să aşteptú servitorú jumátate de óra, până ce unú servitorú avuse graţiositatea, să-mí facá focú. Era în jumátatea a dóua a lui Octobre, cam rece.

Cátú ce am auđitú foculú arđéndú, am datú zarú la úşe, mí-am pusú cufêrulú pe masá şi am scosú din elú ceva de mâncare. Nu sciam, ce să facú. De culcatú nici vorbá, — am avutú tot-deuna respectú de paturile dela hotele, cuibulú atátorú locuitori supêrâciosi. Apói mí-am trasú scaunulú lângá sobá, unde flacára prápádia cu furie lemnele de fagú producéndú o pâlpáiturá așa de dulce şi armonică, câtú să o fi totú ascultatú, şi am luatú în mână unú diárú, ce mí-lú aduse chelnêrulú la cererea mea.

Ílú cetisem totú, cu tóte că era de vre-o 12 pagine. Din torú cetitulú nu-mí aducú aminte, decátú că se spuneaú procesele, în cari fusese incurcatú Bokros, vítêzulú, care trecu în lumea cealaltá în societatea unú butoiaşú de slivoviţá, şi sumele, ce le puú în busunariulú sêu. Nu-í vorbá, lucrurú întesante pentru unú omú, care ar vre să o

că noue proiectele guvernului nu ne trebuesc.

Noi am fost pururea și vom fi până la moarte credincioși sfintei noastre biserici și nu voim să alungăm pe Dumneșu din sinul familiilor noastre.

Profanarea sfințeniei legăturilor familiare nu o concedem.

Pentru credința părinților nostri vom lupta fără preget.

Luptându așa, conșcii suntem a fi deplin conformi și cu intențiunile Coronei.

Precum odinioară așa și de aici încolo, lupta-ne-vom pentru:

Dumneșu, Patrie și Tron!

Spre orientare. — „Tribuna“ într'un articol de fond, basându-se pe informațiile, ce le-a primit, în poziție față cu eventuala numire a episcopului de Oradea-mare la postul vacant de arhiepiscop și mitropolit.

Nu putem ști, întru cât informațiile „Tribunei“ corăspund adevărului. Cunosându însă „frea“ contelui Csáky, nu avem cuvinte de a trage la mare îndoelă esactitatea acelor informații.

Aceea, ce însă din capul locului trebuie să eschidem, este deducțiunea, ce o face „Tribuna“ privitoriu la persoana Preasfințitului episcop de Oradea.

Abstragându cu totul dela împrejurarea, că episcopul Pavelu nu e omul, care să umble după onoruri și distincțiuni, este o *imposibilitate morală*, ca Înaltpreasfinția Sa să și stea de vorbă cu guvernul în cestiunea numirii sale la scaunul mitropolitan.

Asta mai întâi, fiind că însuși a condus alegerea și a constatată decurgerea ei regulată.

A doua, fiind că însuși a rugat pe alegători, să nu reflecteze la persoana lui.

A treia, fiind că tocmai episcopul Pavelu, ca cel mai bătrân dintre episcopi

provinciali, este după canone apărătorul chemat al drepturilor bisericești noastre.

Între asemenea împrejurări nu este oare o *imposibilitate morală* a și presupune, că tocmai episcopul Pavelu să desavueze alegerea făcută sub conducerea sa, să se desmintă pe sine și pe urmă să vîndă însuși drepturile bisericești sale, pe cari în timpul vîduiei scaunului mitropolitan chemat este să le apere?

Dar tocmai să nu avem aceste garanțe morale, totuși credem, că alarmarea clerului nu este justificată.

În decretul Conciliului I provincial al Tit. II. Cap. III. p. 3 se statorosește, că împlinirea scaunului mitropolitan să se facă *prin alegere*. Decretul acesta a fost aprobat de Scaunul Apostolic al Romei, și Scaunul Apostolic al Romei a știut căștiga între toate împrejurările valoare la ceea ce le-a aprobat. Și în special Scaunul Apostolic al Romei și cu ocaziunea vacanței prezente a îndrumat Capitalul mitropolitan, să se îngrijescă de împlinirea scaunului mitropolitan în sensul dispozițiilor cuprinse la locul citat.

Astfel stănd lucrul, declarăm din nou, că clerul nu are cuvinte de a se alarma.

Codicele nostru bisericesc ne asigură, că numai cel ales de noi poate să ne fie mitropolit.

Roma va apăra întregitatea drepturilor noastre. *Și vom apăra-o și noi.*

Contele Csáky va cerca toate. Causa denumirii se va amâna poate încă multă vreme, cum s'a amânat și la Croația.

Dar, via e Domnul și nu va concede, ca mitropolit să ne fie altul, decât unul dintre aceia, pe cari voința clerului l-a candidat!

Din istoria proiectului de lege despre căsătoria civilă. — Foaie conservativă „Vaterland“ din Viena în numărul său din 8 a c. aduce un articol de fond, care poartă

timbrul vedit al unui comunicat inspirat. Etă-lu:

Astăzi la amei ministeriul unguresc a primit permisiunea preafinală, să prezente parlamentului un proiect de lege privitoriu la regularea dreptului matrimonial și să potă anunța acesta cu ocaziunea începerii desbaterii budgetare. Aprópe un an a costat, ca să capete dela Corónă această permisiune. Coróna prin această chibzuire îndelungată și matură a dovedit, că împărtașește îngrijirile întregului episcopat ungar și că află de justificată avertisațiunea ridicată în casa magnaților. Dacă n'ar fi acesta cazul, atunci guvernul n'ar fi avut lucru așa de ușor — vorbind în dialectul francmasonilor — și nu și-ar fi procurat prin mijloace și căi regretabile acea permisiune.

Nici o îndoelă, că Coróna cugetă ca și elementele sincere și înțelepte ale țerei asupra programului politic-bisericesc și cu deosebire nu prea favorabilă asupra căsătoriei civile; căci de altminterea nu și-ar fi arătat îngrijirea față cu acesta din urmă în mod atât de fățiș. Dacă acum în fine i-s'a dat guvernului un nou termen, atunci acesta corăspunde stării faptice actuale, cum i-se reprezintă Corónă, ér pe de altă parte convingerii sale, că acum a venit timpul de lucru *pentru camera deputaților, pentru casa magnaților și pentru populațiunea țerei.*

Timpul grav pentru cabinetul Werkerle și adevărat pentru clica calvină a lui Tisza, acum s'a început, — pentru bucurie n'au nici cel mai mic motiv. Noi nu vorbim despre camera deputaților. Dacă opozițiunea ar ști acum, care e datorința ei patriotică, și cum își poate aduna merite nepetitoare, pentru Tron și națiune, acum ar avea ocaziune pentru acesta.

Nici odată nu a fost mai aprópe de ținta triumfului final asupra abuzului partidei guvernamentale dela putere, nici odată n'a avut ocaziune mai populară de a și arăta lealitatea către Tron, ca acum. Dar a conta

mușcă el mersul vremii, măcar pe o jumătate de zi.

Dar cufundat în cetire nici nu băgasem de samă, că mă prăisem minunat de bine. Și prăjit, nu-i mirare, că începeam a simți pe Morfeu, cum mă adie cu aripile sale binefăcătoare. Lăsat să fiu amăgit, m'am ridicat de pe scaun, și m'am așezat a lene pe divan. Și ca să nu mai fiu supărat de lumină, mi-am pus pălăria pe ochi.

O, și de ați ști Dvostră, iubiți cetitori, câte taine cuprinde fundul pălăriei mele! De ați ști Dvostră, câtă mi simt eu de bine, cându așezat așa comod pe un divan, privesc cu ochii în întunecimea pălăriei mele! Toate amintirile mi-se arată atunci ca într'o lumină feerică. Da, în „întunecimea“ ei eu vîd în via „lumină“ personajele gândurilor mele. Ce sunt chipurile fantastice vedute de stăpânul lui Rosinante, de „nebiruitul“ hidalgo Don Quixotte, față de închipuirile puse în carne și os, ce apar ochilor mei? Și ori de câte ori, cufundat în această „dolce far niente“, ascultând răpitiu la povestirile și la cântările acestor ființe, ce spun și cântă totă, ce am gândit vre-odată, totu ce a desfătat ori a muncit creerii mei, — totu de atâtea ori ajung la una și aceeași concluziune practică, — să nu ve fie cu supărare, — adorm.

Și așa și acum. Încătușat de ceea ce vedeam petrecându-se și povestindu-se de sub căptușala pălăriei mele, am uitat toate, ce mai înainte mă interesau, am uitat focul, care mă desfăta cu pâlăitul său, am uitat mîncarea, care mi căduse așa de bine

și care acum era împrăștiată pe masă, am uitat lumina, care ardea pe masa, a cărei picior era în continuă mișcare, și mai pe sus de toate am uitat deschisul cufărului, cu mulțimea bancnotelor mari și mici, cari făceau la olaltă 20 de mil, — le-am uitat toate, și — am adormit.

Și dormiam, cându fără nici o cauză m'am întors, și în această mișcare nefericită am atins cam neplăcută masa, și îndată lumina împinsă oare cum de mâna unui dușmanu nevedut, cădu preste cufărul deschis. Unu momentu ai fi crezut, că s'a stins. Dar nu preste multu o flacăra roșetică bătea în sus, întâi totu slabă, apoi din ce în ce totu mai mare. Câte odată érá scădea, dar numai spre a se ridica din nou. Sudori reci începură a-mi luneca în jos de pe frunte.

Ardeau cele 20 de mil, preste cari nu eram stăpân, și de sörtea căroră nu puteam de locu dispune. Și eu priviam slab, fără de nici o putere. Parcă eram încătușat de divan. Eu priviam nenorocirea mea, a soției mele și a copiilor mei; o priviam, fără de a pute face nimica. Era destul o singură mână, dar înzădar.

Ce avea să fie din mine, cându nu voi avea de unde să depun cele 20 de mil? Ce se va alege din soția mea, acel anger de femeie, din copiii mei nevinovați? . . . Cerșitorii!

Și la gândul acesta lacrimile se iviră în ochii mei. Fața mea era udă, și chipul meu se sbârci. De-a lungul frunții mele simțiam o apăsare așa de grea și dureroasă.

Da, cerșitorii cu toți ai mei! Cerșitorii

și tâlharii. Tâlharii da, căci cine ar fi crezut, că mi-au ars banii, mi-au ars, și i-am vedut arđându, dar nu i-am putut mântui? Cine? . . . Nimeni!

Și parcă mă vedeam aruncat în prisoarea cea mai ordinară și mai infectă, legat de pociump; parcă auđiam zăritul lanțurilor, auđiam trântindu-se ușa prinsorii înaintea mea. . . . Se trântia; dar de ce se totu trântesce? Ce au cu mine acum, după ce m'au închis, ce totu bat la ușa mea? Da, bat, bat mereu. . . De ce? . . .

Și pălăria mi cădu de pe ochi, și eu zări éráși cufărul meu discuit de bancnote, lumina aprópe arsă pe masă, și auđiam loviturile în ușe.

A! era chelnărul, care venise, după cum ne înțelesesem, să mă trezesc.

La sfârșitul * lui Octobru, după ce am terminat óra de oficiu, am lăsat la bancă cu adresa directorului următoarea hârtie:

„Onorată Direcțiune!

„Mulțămesc din inimă pentru încrederea pusă în mine, acum la înființarea institutului nostru, cându se întimpină cele mai multe greutăți, și vă rog, primiți cu finea anului curentu dimisiunea mea.

„Observu, că această hotărîre a mea e nestrămutată.“

Zădarnice au fost toate insistările tuturor, n'am să-mi retrag scrisoarea. Nenorocirea pățită în vist din cauza mesei schiope dela hotelul din Solnocu nu vreș să se mai repetescă. A.

pe acestu spiritu pătrundătoru, nu ne trece prin gându.

În ori ce chipu însă reflexiunile dispozițiilor din țara intrăgă voru aduce evenimente cu totu caracteristice în camera deputațiilor pentru guvernul actualu și pentru proiectele sale de reformă. Într'aceea însă casa magnaților și catolicii voru face totu, ceea ce le impune serioșitatea gravă a situațiunii.

Deja astăzi putem să împărțim, că dacă nu mai curând, cel puțin imediatu după prezentarea proiectulu pentru căsătoria civilă se va intruni conferența episcopilor și va face cele de lipsă, pentru ca pe populațiunea catolică să o mobilizeze pentru datorițele ei față de religie și morală. Poporul catolicu al Ungariei își va face datoria — așteptă cu nerăbdare signalulu. *Deja pe la mijlocu lui Augustu* a răspunsu Sfintulu Scaun la cunoscuta adresă a episcopatulu privitoru la proiectele politice bisericesti. Acastă enunțatiune papală neimpărțită încă — din cauza căreia în enciclica din 2 Septembrie a fostu atât de puțin vorba directă despre aceste „reforme” — procederea decisivă și unanimă a capulu supremu alu bisericeii cu episcopatulu ungaru și cu credincioșii, precum și cu confesiunile necatolice prevădătoare va ave ca urmare deciziunea sa asupra guvernulu, sau asupra camerei deputațiilor. „Nimicu preste noi și fără noi.”

Casa magnaților o va face acăsta cu acelu tactu politicu, care a distins-o până acum în modu imposant, încatu nu se pôte trage la îndoală succesulu biruitoru. Elita națiunii în unire cu poporul va sci să pună la loculu loru pe destructorii teroriști și va urma cu însufletire îmbărbătarea, ce transpiră din atitudinea de până acum a Coronei.

Cardinalii Vaszary și Schlauch la dorința expresă a împărătesei au fostu primiți în audiență privată în Budapesta.

Cu ocaziunea acăsta M. Sa împărătesa se informă cu compătimire asupra sănătății primatelu. Eminența Sa răspunde, că se află bine, dar situațiunea politică îi procură mari îngrijiri. „Dar bietulu împăratu!” răspunde împărătesa. În aceste cuvinte sublimе zace apelulu urgentu cătră toate inimile și conștiințele. Apelulu cătră toți, cărora le zace la inimă bunăstarea Tronulu și a patriei, cari nu voescă să hazardeze interesele ei, să alunge grijele grele ale Monarchulu prin o procedere energică, bărbătescă și neclătită.

Acăstea „Vaterland”.

Eră „Magyar Állam” din Budapesta aduce în numărulu său din 11 a c. următoarele:

S'au pornit totu felulu de conjecturări asupra cestiunii, cum s'a pututu întâmpla, că învoirea regescă e datată din 6 Novembre, dar s'a datu dlui dr. Wekerle numai în 8 Novembre, precându foile partidulu guvernamentalu, cari au apărutu în 6 Novembre după amăzi și în 7 Novembre, au susținutu statornicu, că învoirea se va da, dar încă nu s'a datu.

Împrejurarea asta, care la totu casulu are să se desvlească, dă unor foii răutăcioșe ocaziune spre a fabrica combinări de acelea, cari au tendința de a încurca complicarea încă și mai tare. Lucru firescu, că foile jidovesci vienezе premergu. Așa s'a străplân-

tatu și în foile unguresci următoarea scire, ce faimosulu „Wiener Tagblatt” o aduce, precum țice, din „isvoru autenticu”:

„Cu privire la proiectele bisericesti-politice între coronă și guvernul n'a esistatū nici o diferență; cu totu altceva a fostu aceea, ce a făcutu situațiunea serioșă. Wekerle adevă, și în solidaritate cu elu întregu guvernulu a cerutu dela coronă, ca pentru trecerea proiectelor să oferescă nisce garanțe. Ministrulu președinte a spus în conferință, că casa deputațiilor de siguru primesce proiectulu, pe cându casa magnaților de siguru nu-și dă învoirea. Wekerle a doritū deci dela coronă, să-și dea deja acum învoirea la aceea, ca în locurile vacante din casa magnaților să denumescă pe aceia, pe cari îi propunemū noi. A dorit'o și aceea ministrulu președinte, ca să primescă concesiunea și pentru eventuala reformă a casei magnaților. Hotărîrea referitoare la asta și nimicu altceva a amânatu regele pe ceea ț. În ceea ț a datu apoi lucrurile dorite.”

Ceea ce este esențialu în acăstea, e foarte puțin, eră ceea ce este răutate, e chiară multu. Ajunge a aminti, că numirile pentru casa magnaților și așa se întâmplă pe basa propunerii din partea guvernulu, și așa dară guvernulu n'a pututu avé lipsă de o astfelu de pretensiune, eră de altă parte ce privește reforma casei magnaților, de acăsta cabinetulu Wekerle se îngrozesce cu multă mai tare, câtu să cuteze a o propune!

Dar de aceea spunemū și noi ceva. Din 6 Novembre e datată învoirea regescă, dar dr. Wekerle Sándor a primit'o numai în 8 Novembre. Ore nu se imbie deci mai tare supunerea, că coronă a făcutu guvernulu reservațiunii, și documentulu de concesiune s'a și scrisu în 6 Novembre în sperarea, că propozițiile acăstea se voru primi? Guvernulu nu a primitū îndată modificările Măiestății Sale, a ținutu în 6 Novembre de repetite ori conferințe, Wekerle a mersu din nou la Măiestatea Sa, care a rămasu neschimbatu pe lângă condițiunile Sale, pe cari cabinetulu în conferința de ministri de Lună sara și noștea le-a și primitū. Cându Wekerle a notificat'o acăsta în Viena Măiestății Sale, a primitū la mână învoirea datată din 6 Novembre, dar reținută până la primirea propozițiilor.

Asta e esplicarea mai probabilă a modulu, cum a primitū Wekerle numai în 8 Novembre la mână învoirea datată din 6 Novembre; și asta ne spune și cauza, pentru ce are guvernulu lipsă de două săptămâni pentru prelucrarea proiectulu. Pentru că motivarea în forma unui tomu grosu fiindu gata deja de multă vreme, redactarea ei din nou e de totu de prisosu.

Pôte că vomu puté servi în curându în direcția asta cu unu raportu încă și mai amănunțitū, și atunci vomu puté arăta, cari puncte le-a primitū guvernulu în proiectulu său la propoziția regescă . . . și pôte și aceea, că de unde a luatū Măiestatea Sa condițiunile acăstea atât de deprimătoare pentru protestanți și liberali, asupra căroru condițiuni și guvernulu a fostu într'o nesiguritate, câtu nu scia, că ore să dimisioneze, ori să se umilească și să taie dinți „reformelor” sale. În sfârșitū s'a hotărîtu pentru cęsta din urmă dnulu Wekerle și conșoții, ținendū de mai bună gloria domniiri liberale decâtu căderea „strălucită”.

Deocamdată așa stau evenimentele din 6 Novembre în ipotesă probabilă. Preste câteva țile doră vomu puté spune și deplinu adevăru. Datele suntū în parte deja în mânilе noastre!

Atăta „Magyar Állam”.

Eră „Magyar Hirlap” publică raportulu acăsta de totu senzaționalu:

Înainte de tôte putemū dechера, că deja în 6 Nov. n'a esistatū nici pe unu momentū îndoală despre aceea, că ore regele datu-și-a învoirea, ca proiectulu despre căsătoria civilă să se subșternă.

Dor însu-șii ministrulu-președinte Wekerle încă a decheratū, că la învoirea regelui nu încape îndoală.

Ce a pututu cauza dară totuși întârziarea de două țile?

În conferința ministerială din 6 Nov. au pretinsu dela rege, să-și dea învoirea la aceea, ca în protocolulu conferinței ministeriale să se primescă pasajulu, că:

Învoirea regelui la subșternerea proiectulu despre căsătoria civilă nu s'a datū în urma presiunii de cause externe, ci din voința proprie a coronei, și că însu-șii regele încă dorește introducerea căsătoriei civile.

Consiliulu de ministri a privit'o acăsta de necesară, pentru ca deja de mai înainte să se îngrijescă de răspunsu, cându opoziția din casa magnaților, la combaterea proiectulu, ar veni înainte cu aceea, că chiarū și regele și-a datū învoirea numai de silă în urma unor cause externe, a crizei ministeriale austriace acute și a altoru împrejurări.

Chiarū de aceea consiliulu de ministri nu a cerutu numai primirea pasajulu din cestiune în protocolu, ci și aceea, ca Măiestatea Sa să dea concesiunea, ca întru câtu inimicii liberalismulu ar ataca reforma cu aserțiunii de acăstea, ministrulu-președinte să aibă voe a publica partea acăsta din protocolulu consiliulu de ministri, ori să aibă voe a dechера, că regele întru adevăru dorește căsătoria civilă.

La dorința acăsta îndoită a consiliulu de ministri a decheratū regele, că în pripă nu pôte să hotărěscă, dar se va gândi asupra lucrulu și despre hotărîrea sa va înștiința pe guvernul în scrisu.

Pentru ca să aște hotărîrea asta a regelui, a călătoritū ministrulu-președinte la Viena.

Și precum putemū dechера în modu deplinu autenticu, regele a concesu, ca în protocolulu consiliulu de ministri să se primescă pasajulu din cestiune, a concesu și aceea, ca în casu de lipsă ministrulu-președinte să se pôta folosi oficiosu de elu.

Eră asta e cauza, pentru care hotărîrea regescă publicată în 8 e datată din 6 Nov., dar garanțele și-le-a primitū ministrulu-președinte numai în 7 Nov.

Așa „Magyar Hirlap”. Fie acăstea adevărate ori neadevărate, ele n'au lipsă de comentariu lungu. Dacă suntū adevărate, atunci cabinetulu Wekerle ni-se înfățișeză ca o cętă de omeni de omenie, cari numai ca să-și ajungă scopulu, nu se sfiescū a silii pe regele, să spună, că simțesce ceea ce nu simțesce. Și purcederi acăsteia nu scimū, ce nume să-i dămū. E la totu casulu foarte caracteristică pentru liberalismu. În casulu acăsta pricepemū foarte ușorū și cuprinsulu gravu alu cuvintelorū, cari regina le-a rostitū cătră primatele Ungariei. Eră dacă

cele dișe de „Magyar Hirlap“ sunt neadevurate, atunci  ră trebuie să dicem, că numai sub domnia liberalismului se p te, ca in publicitate să se arunce domnitoriului in fa a invinuirea vătămătoare, că elu nu lucr , după cum li dict z  conștiința.

Revistă bisericească.

Roma.

In zilele din urmă s'au l titu sciri ingrijitoare despre starea sanitară a Sfin iei Sale Leonu XIII; dară multămită Domnului, acele sciri nu au fostu inte-meiate. Sfin ia Sa in urma unei răceli la g tu pe c teva zile a fostu opritu să vorbéscă,  i a a a intreruptu primirea audiin elor. Fiindu acum s n tosu deplinu Pontificele Leonu XIII  r si primesce in audien a.

In cestiunea exequaturei guvernulu italianu e pe calea de a ceda  i a renun a la pretensiunea de a numi elu pe patriarchulu de Venetia, după ce in o serie de articuli publica i in „Civiltà catolica“ s'a probatu până la evidentă, că pretensiunea guvernulu nu este indrept tit .

Se anun a din Petersburg, că Islovski, agentulu diplomiticu alu guvernulu rusescu pe l ng  Vaticanu, care de presente petrece in Petersburg, in cur ndu se va rentor ce la postulul s u, av ndu indrum ri speciale dela  arulu cu privire la rezolvirea unor cestiuni importante, ce de mai multu timp  se tract z  intre Rusia  i Vaticanu.

Prefectulu Propagandei cardinalulu Ledochovski a distribuitu ca ajutoriu societătilor pentru emanciparea sclavilor 160,000 lire.

Fr ncia.

Fostulu deputatu Pion scrie unu articulu de diar , in care dice, c  se dă ultarii unu factoru importantu in apropierea Fr nciei de Rusia,  i acesta este Pontificele Leonu XIII. Pion provoc  guvernulu, să recunosc , că pacea religio s  este garanța m ntuirii  i gloriei pentru Fr ncia. Osia politiceii esterne a Fr nciei nu trece numai prin Petersburg, ci  i prin Vaticanu.  arulu, care scie apretia importan a bisericeii pentru prosperarea Fr nciei, precum se scie, a distinsu pe arhiepiscopulu de Paris. Din articulu deputatulu Pion se vede, că  i Francesii incep  a- i veni in fire  i a recunosce, că numai pacea religio s   i buna in elegere cu biserica p te m ntui Fr ncia de dec din a, spre care o impinge falsulu liberalismu.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dlu Wekerle nu a umblatu in deșertu la Viena, de-orece Majestatea Sa  i-a datu consimțmintulu prealabilu, ca proiectulu de lege referitoriu la dreptulu matrimonialu să p t  fi prezentatu camerei deputaților. Faptulu acesta a causat  mare bucurie in Israelu.

Dlu ministru in ședința din 9 a c. a camerei a făcutu cunoscutu, că proiectulu amintitu av ndu lipsă de o motivare mai lungă, numai preste două s p-

t m ni va put  fi pusu pe masa camerei. Totu atunci va presenta  i unu proiectu cu privire la modificarea unor dispozi iuni ale Art. de lege 52 din an. 1869. In modificarea acestui articulu de lege protestan ii vedu o jignire a drepturilor confesiunii lor . Pentru aceea se așteptă, că voru face la timpulul s u opozi ie guvernulu.

In ședința din 9 a c. a camerei s'a inceputu  i dezbaterea asupra budgetulu pe 1894. Hegedüs Sándor referentulu comisiunii finan iare recom nd  primirea budgetulu. Helfi Ign cz nu vot z  budgetulu, care este acomodată după afacerile comune cu Austria, ceea ce nu se unesce cu principiile profesate de elu  i so ii lui; chiaru  i regularea valutei dice, că o ingreun z  Austria. Horánszky Nándor vorbesce in numele partidulu naționalu contra primirii budgetulu: ecuilibrulu finan ialu dice că s'a restabilitu numai prin ingreunarea poporulu contribuabilu; cu regularea valutei  ara are perderi enorme; ministeriu de reclamă. — In ședința din 10  i 11 a c. s'a continuatu  i terminatu dezbaterea generală a budgetulu. La inchiarea dezbaterii ministru Wekerle se apără contra imput rilor, ce i-le facu oratorii opozi iei,  i declară, că cabinetulu actualu stă de lucru, c tu unu membru alu ministeriulu (in elege pe Csáky) din cauza s n t ii sdruncinate este silitu să se retragă.

In 13 a c. s'a inceputu dezbaterea specială a budgetulu ministru de interne. Holló Lajos a prezentatu unu proiectu de rezolu iune, prin care cere, ca camera să autoriseze guvernulu a presenta proiecte de lege referitoare la estinderea dreptulu de alegere, la n n-arondare a cercurilor electorale  i la organizarea casei de susu pe bas  electorală. Ce privesce reducerea censulu, dice elu, c  acesta nu e de temutu. Să vină deputa ii na ionalit ilor in dietă,  i să- i spună aci gravaminele in locu de a agita afară de cadrulu constitu iunii. Proiectulu de rezolu iune alu lui Holló a fostu respinsu.

Austria.

După multe consultări cu capii majorit ii coaliate a succesu prin ulu Alfred Windischgraetz compunerea cabinetulu de coali iune. Fóea oficiósă „Wiener Ztg“ din 12 a c. comunică autografele, prin cari M. S. Monarchulu a primitu dimisiunea ministeriulu Taaffe, precum  i constituirea cabinetulu Windischgraetz. Membrii noulu cabinetu suntu: *Windischgraetz* ministru-șef, contele *Sch nborn* ministru de justi ie, contele *Falkenhayn* ministru de agricultură, br. *Welsersheimb* ministru alu mili iei teritoriale, *Iaworski* ministru alu Poloniei, *Plener* ministru de finan e, contele *Wurmbbrand* ministru de comerțiu, *Madeiski* ministru de culte  i marchisulu *Baquehem* ministru de interne. Noulu cabinetu se va presenta in camera in s pt m na viitoare, cându  i va desvolta  i programulu.

Este cunoscutu, că regimulu Taaffe a guvernatu 14 ani fără a dispune de o majoritate parlamentară constantă, ci din casu in casu pacta acum cu Poloniĭ, acum cu Germanii liberali, acum cu alte clu-

burii. Cabinetulu Windischgraetz, ce e dreptu, va dispune de o majoritate parlamentară preponderantă, numai c tu nu e omogenă, ci compusă prin coali iunea alor  trei partide, dintre cari fiesce care profes z  alte principii politice. Până partidele acestea se voru put  in elege intre sine, este asiguratu  i via a cabinetulu; cându se va nasce conflictu intre ele, cabinetulu  r  r m ne fără majoritate  i va trebui sa  să se retragă, sa  imit ndu pe contele Taaffe să- i caute spriginu la celealalte frac iuni parlamentare.

Italia.

Cabinetulu Giolitti se pare că-i suntu numărate zilele. Mai multu deputa i guvernamentali după deschiderea parlamentulu voru trece in opozi ie, combătându fără cru are guvernulu pentru nefericita-ia politică finan ial . Inaintea  erei este discreditatu Giolitti de c tr  contrarii lui politiceii prin adunări publice  i scrieri volante. A a Nicotera intr'o scrisore indreptat  c tr  alegătorii săi impută ministru șef, că prin inșel ciune s'a avintatu la pozi ia inalt , ce o ocupă; a propagatu demoralizarea folosindu pe judecători ca instrumente spre fapte de josu (procesulu Banței romane); nu s'a ingrijitu de reducerea cheltuelilor, precum a promis . Din budgetulu armatei se puteau cru a  i 20 de milioane, numai trebuiau alungati lupii cei f m n i; la judecători, școle  i universit ti in c  s'ar put  face cru ari considerabile, numai c tu să se delature at tea parasite de oficiali. Giolitti a nimicitu creditulu  erei prin politica sa.

In Sicilia  r si este in flóre brigantajulu; administra iunea este miserabilă, c tu poporul in nemulțamirea sa manifest z  tendin a de a se rumpe de c tr  Italia. Precum se scrie din Palermo lu „Osservatore Romano“, in multe p r i ale Siciliei se dă fără nici o rezervă espresiune dorin ei de a ajunge sub protectoratul englesu. Contribu iunile suntu nesuportabile, justi ia  i administrația sub t t  critică. Sub pretestu de a pune capetu brigantajulu, in adeveru inșu spre a sugruma o eventuală resc l , s'a introdusu in Sicilia mult  mili ie. Oficerii suntu impreună cu tótă armata urgisiți de poporu,  i considera i ca tirani  i impilatori. Ei s'au disgustatu de rola de sbiri, ce o au,  i sf tuescu regimulu, ca să trimită in insula mai pu ini gendarmi  i solda i, dară mai multu oficiali capabili  i onestii. — Aceste in c  suntu fructe de ale liberalismulu modernu.

Grecia.

Grecia s'a cufundatu totu mai multu in datorii, a a c tu astăzi abia mai află creditorii, dela cari să capete imprumuturi  i pe l ng  percente mari. Miseria finan ial  a accentuat'   i regele in discursulu tronulu  i a provocatu dimisiunea ministeriulu. Cu compunerea noulu cabinetu regele a incredințată pe Trikupis, căruia i-a succesu a compune ministerulu, dară cu greu credem , că li va succede a regula finan ele sdruncinate.

Corespondințe.

Din Arhidieceasă.

Stimate Domnule Redactor!

Ați fostă amintită deja odată în colonele „Unirii”, cum „istoriograful” și teologul „ortodox” al „Gazetei” după multă cercare în sus și în jos și-a căpătat un „istoriograf” obscur numit Calomfirescu, care minunatele-i „cercetări” i-le-a recensat într-o foie amară numită „Revista critică literară” sub direcțiunea dlui Aron Densușan din Iași. Încă atunci mă plecăm spre credința, că său dl Calomfirescu este totu teologul din cotele „Gazetei”, numai sub altu nume, saū la spatele lui stă totu N. Densușan.

În numărul 10 din această foie „istoriograful” Calomfirescu din tocmelele soborului dela 1675 din Belgradă întocmește un chestionar totu după sistema dlui N. Densușan despre unele datini religioase și păgănesce ale poporului nostru. Deosebirea între el și dl Nic. Densușan zace numai în aceea, că pe cându dl N. Densușan currierându totu dicționarele a pus în chestionariul său un babilon de cuvinte, pe cari necum poporul, dară pōte nici dînsul nu le scie, că ce sunt și ce înamnă, pe atunci dl Calomfirescu vorbește de datini de acele, de cari ar putē să albă notița, dacā ar cunoșce și numai cătu de puțin poporul nostru, ca de pildă, că punu omeni bani în sicriul mortului? cântă femeile mortului? și altele.

Asta însă nu mă interesază mult. Ce mă interesază, sunt următoarele trei lucruri din acestu chestionar noū.

1. Din împrejurarea, că la poporul nostru datinele păgănesce s'au păstrat pōte mai bine ca la alte popore latine, în favorul nostru nu se pōte deduce chiaru nimica. Se pōte însă deduce forțe multu în defavorul biserice creștine „ortodoxe” a teologului „Gazetei”, care biserică nici cându n'a avut destulă tãrie morală spre a străbate destul de adâncu în sufletul și viața poporului și a stirpi credințele păgane, cari și astăzi afară de valoarea forțe problematică istorică, pentru totă cultura și dezvoltarea noastră n'au nici o valoare.

2. Dl Calomfirescu dice forțe bine și cu multu adevăru, că „istoria noastră bisericăscă până acum vre-o trei patru seculi tace aprōpe cu totul despre vicisitudinile biserice, de atunci încōce până prin seculul trecut abia scim încōtva șirul Mitropoliilor”. Teologul „Gazetei” însă în cercetările sale pag. 14 escentrică ca tot-deuna totu relativu la istoria biserice noastre dice, că „seria instituțiilor noastre naționale bisericesci o putem urmări „până în cele mai depãrtate timpuri ale evului mediu”. Singuru aserțiunea această orbă de cutezată a teologului „Gazetei” este destulă, ca să-lu fi făcutu pe dl Calomfirescu, dacā cumva nu e chiaru dl Nic. Densușan și e omu serios și nu unu diletant, să deneghe cercetărilor dlui N. Densușan ori ce valoare sciințifică.

3. Dl Calomfirescu vorbește despre „sobor”, „conciliu” și „sinode” ca despre trei lucruri diverse, fără să scie, că tōte trei înșamă unu și același lucru, numai cătu „sobor” e terminul slavicu, „conciliu” terminul latinu, și „sinod” terminul grecescu. Ore „Kalomfiry” unguresce, Calomfirescu românesc și Kalomfirovici slovenesc, saū Den-

susi unguresce, Densușan românesc și Densușovici slovenesc înșamnă trei persoane deosebite?

Și acum nisce căpați de aceștia în cestiunile juridico- și istorico-bisericesci ca dnii Nic. Densușan și pōte alias „Calomfirescu” voescu să invețe clerul nostru cu „Gazeta” laolaltă dogme și canōne!!! *Difficile est satyram non scribere.*

Altcum așa se vede, că materialul istoricu despre „frumosele nostre instituțiuni”, înainte de unire, ce i-l'a subministrat „Unirea” în nr. 23 și 24, a avut efectul, că dl N. Densușan pōte alias Calomfirescu a căutat prin soborile cele vechi legale și nu „anticanonice” ca cele de sub Mitropolitul Vancea, și a aflatu ansă să-și completeze minunatul cestiunariu din „Gazeta” și în privința usatelor păgănesce ale poporului nostru. Totuși sunt doctorii de teologie bun și pentru teologul „Gazetei”. Tt.

Colecta cruceiului.

La colecta cruceiului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii” din 1891 au solvit: În Arhidieceasă: *Protopopiatul Blășului* parochia Obregea 2 fl. 40 cr. — *Protopopiatul Reghinului* parochia Hodac 8 fl.

Până acum a incursu de totu suma de 1,668 fl. 45 cr.

Noutăți.

Din diecesa Oradei. On. *Leontin Paladi* preot noū-ordinat e denumit de vice-actuariu episcopesc și protocolist.

Din diecesa Lugosului. On. *Iosif Stupineanu* parochu în Secaș a fostu numit parochu în Lunca Cerni. — On. *Ioan Tucu*, care în 29 Octobrie a. c. a fostu chironit de preot, a fostu dispus de cooperatoru în Visag.

Stațiune docentă. Pentru completarea stațiunii docentale din *Cicâș-Ormeniș* în tractul protopopesc al *Arieșului* cu docente ambulanti prin această se escrie concursu cu terminul de 20 Novembre a. c. st. n. Emolumentele: 1. Salariu 300 fl., și anume: în *Ormeniș* 150 fl. din repartițiune pe popor, și în *Cicâș* asemenea 150 fl. parte din repartițiune pe popor, parte din cassa școlei, solvinți în 4 rate egale. 2. Cuartir liberu în edificiul școlei din *Cicâș*.

Mulțămita publică. Domnul *Demetriu Lupu* proprietariu în Hodac a donat în anul trecut 6 fl., și în anul acesta 4 fl., ca din aceia să se cumpere cărți pentru bășii mai săraci, care faptă a lui nu pōte rămâne uitată. Deci și pe această cale primescă marinosul binefăcătoru mulțămita cea mai sinceră. Hodac la 13 Novembre 1893 *Ioan Scridon* învățatoru gr. cat.

Tinerimea academică și politica guvernului. Tinerimea academică jidană și o parte a tinerimii magiare din Budapesta a convocat întrăgă tinerimea universitară la o adunare, în care să salte cabinetul *Wekerle* pentru reformele lui politice bisericesci. La adunare au luat parte și vre-o 50 de tineri universitari români. Aceștia ascultară vorbirile infocate ale jidanilor, dară cându era să se pronunțe unanimu pentru căsătoria civilă, Romanii strigară: „Nu ne trebuie căsătoria civilă!” Pășirea Românilor a surprinsu pe ceilalți și a provocat unu sgomotu teribilu, cătu reprezentantulu ordinii publice a amenințat cu dizolvarea adunării. Ne mirăm, cum de tinerii catolici magari nu au protestat împreună cu Românii contra manifestărilor jidaneliberale. Onore bravei tinerimii române, care cu atăta curaj și istețime a sciut zădărnici planurile jidanilor, cari s'au încercat a prezenta lucrul, ca și cum toți tinerii universitari, fără deosebire de religiune și naționalitate, ar fi încantați de politica guver-

nului favorabil numai pentru Jidovi și inimică creștinismului și naționalităților nemagiare. Numai Românii s'au arătat aderenți ai adevăratei libertăți față de curentul centralizatoriu, care duce la omnipotența statului, adică a partidului, care are în mână fruntele guvernării.

Administrația de stat. Vicecomitele comitatului Făgăraș din încrederea adunării generale administrative trimite guvernului și dietei o adresă, în care cere, ca guvernul să fie autorizat din partea dietei a aplica cel puțin în părțile ardeleni § 1 al art. de lege XXXIII din 1891 referitoriu la administrația de stat. Ca motivu pentru introducerea administrațiunii de stat se aduc uneltirile Românilor, cari se nutresc și din țara vecină. „Aceste uneltiri periculoase,” dice adresa, „au datu signalul de alarmă, și amenințându ne impun, să ne deșteptăm, căci valurile mării agitate au trecut deja preste înălțimile Carpaților și amenință a înghiți părțile ardeleni ale Ungariei.”

Școlile românești din comitatul Aradului. În ședința din 14 a comitetului comitatensu administrativ raportându inspektorul scolastic, că la școlile române gr. or. învățatorii nici grije nu au de propunerea limbei magiare și nu-și împlinesc datorințele învățătorești, s'a primit unu regulamentu, prin care între altele se dispune, ca notarii comunali cel puțin odată în lună, să cercui cel puțin la unu pătrariu de anu odată să viziteze școlile înșământu în unu protocolu anumit cele aflate. Pe sama școlilor române gr. or. să se comande îndată cărți pentru învățarea limbei magiare, și acelea să se inmaneze învățătorilor prin primăria comunală. Asemenea cuprinde regulamentul și alte dispozițiuni, cari tale în drepturile, ce le au confesiunile asupra școlilor susținute de dînsule.

Br. *Alexandru Bach* a reposat în 12 a c. în *Unterwallersdorf* (Austria de jos) în alu 81-lea anu alu etății. *Bach* s'a făcutu celebru ca ministru de interne în anii 1849—1859, cându prin o politică absolutistică centralizătoare s'a încercat a face din monarhia noastră unu stat unitar. Ungurii l'au urgisit, deși în praxă politici magari nu sunt străini de sistemul lui politicu. După 1859 *Bach* a fostu ambasadoru austriacu la Vatican până în 1867, cându s'a retras în viața privată.

Atentatul dela Barcelona. În sera de 7 a c. în teatrul Liceo din Barcelona (Spania) au explodat două bombe Orsini provocându o panică grozavă în publicu. Explosiunea a stricat mai multe staluri în teatru, 15 persoane au fostu omorite și vre-o 40 greū rănite. După cercetările făcute se pare că atentatiu din teatru a fostu unu act de răsbunare al anarhiștilor pentru executarea conșotului lor *Pallas*, care a cercat să asasineze pe mareșalul *Martinez Campos*. Se dice, că imediat după executarea lui *Pallas* s'ar fi formatu în Barcelona o asoțiere de anarhiști sub numele de „Răsbunătorii lui *Pallas*”, și se presupune, că atentatiu a fostu comis de ei. Până acum s'au arestat preste 150 de anarhiști, dară nu s'a putut constata deplin, care din ei a comis atentatul.

Casuri de morțe. *Iosif Popoviciu* parochu în *Noul sâșesc* (tractul Cichindealului) a repausat în 6 Novembre a. c. în etate de 57 ani în alu 35-lea anu alu preoției. — *Ioan Șandor* parochu în *Szent-Erzsébet* (tractul Ordorheiului) a repausat în 5 Novembre a. c. în etate de 70 de ani în alu 46-lea anu alu preoției. — *Ioan Mladescu* cooperatoru parochialu în Visag (diec. Lugosului) în etate de 79 ani a repausat în 15 Octobrie a c. În veci amintirea lor!

Pentru procurarea de recuise, stéguri flamure, policandre, albituri, obiecte pî, icōne și cărți bisericesci recomandăm institutul de artă a lui *Süte și comp.* din Budapesta, cari la dorință trimite gratis catalogul prețurilor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

XII.

Genuinitatea „instrucțiilor” pentru teologul latin de lângă Mitropolitul Atanasiu.

(Fine.)

Cu privire la această „instrucție”, din care nu transpiră ură ori dușmanie, ci iubire părintească față cu poporul român, și o dorință ferbinte de a-l vedea ridicat din starea ticăloasă și desolată de mai înainte, greșesc S. Klein nu numai când o numește apocrifă (scornitură), ci și atunci, când susține, că Iesuiții ar fi stată multă de episcopul Atanasiu, să o subscrie, și că acesta nu s'ar fi învoit nici de cum la așa ceva. Iesuiții nu aveau lipsă să stea de episcopul Atanasiu, să subscrie „instrucția”, pentru că acest act nu era menit pentru episcopul, ci menit și obligatoriu pentru teologul. Apoi la observarea punctelor, a căror control era încredințat teologului, episcopul Atanasiu se obligase prin alt act solemn, întărit și cu jurământ, și anume prin reversalul, ce l'a dat dînsului cu ocaziunea petrecerii sale în Viena. Reversalul acesta constatatoriu din 16 articuli poartă datul de 7 Aprilu 1701, ¹⁾ și se poate vedea așa, pe cum este scris de mîna proprie a lui Atanasiu, în biblioteca universității din Budapesta. În fine la observarea unor puncte amintite în „instrucția” din cestiune, era obligat episcopul și prin diploma Leopoldină a doua, a cărei genuinitate amă dovedit-o în capitulul precedent.

Este falsă deci aserțiunea lui S. Klein, că Iesuiții ar fi stată de episcop să subscrie „instrucția”, și că acesta nu s'ar fi învoit. Episcopul, care subscriesese deja reversalul, nu mai putea avea nici un scrupul cu privire la subscrierea „instrucției”, și de aceea, dacă Iesuiții ar fi stată de episcopul, precum nu au stată și n'au avută motiv să stea, acela de sigur o subscria.

Totă așa de tare greșesc S. Klein, când afirmă, că însăși „instrucția” această ciontă auctoritatea episcopului, cătu acela se poate dice numai vicariul teologului. Auctoritatea episcopului a fostă ciontată, — deși nu așa tare, cum dice Klein, — prin diploma a doua Leopoldină, și prin reversalul scris de Atanasiu, cari erau singurele documente obligătoare pentru dînsul. Dacă nu există înainte de „instrucție” aceste două documente, nici un teolog nu venia lângă episcopul Atanasiu, ca să-l cionte auctoritatea.

Ce privește motivele, pentru cari curtea din Viena și cardinalul pimate Kollonits (er nu Iesuiții) au aflat de bine a pune lângă Atanasiu un teolog, nu ne vom pronunța noi, ci vom lăsa să vorbească unul dintre fruntașii Românilor, adică George Barițiu, care astfel se exprimă: „Avut'a desă numitul episcop trebuință de un consiliar bisericesc, bun teolog și canonist? De sigur că el simțise din capul locului aceea trebuință, ori ar fi rămas episcop gr. res. ortodox, ori că s'a unit cu Roma. În clerurile resăritene preste totu, în clerul românesc cu atătu mai virtos, domnise în lipsa totală de școle și de vre-un seminar de teologi nu numai înainte cu două vécuri, ci chiar și până în zilele împăratului Iosif II, nesciintă spălmăntătoare, întunecime aprăpe generală, tristă, ucigătoare de suflete. Acestă orbie sufletescă a fostă cauza principală, că clerul întregu fusese încălecat cu totul de cătră superintendentul calvin cu consistorele și cu sinodele lor; singura nesciintă și perderea demnității personale umilise pe protopopii români la atăta, încatu să porțe pe superintendentul calvin în lectică pe umerii lor și să-i așeze în scaunul presidial al sinodului, eră pe mulți popl, ca pe lângă alte bajocori să țină în iernatică câni de vînat al aristocraților. Atanasiu avuse trebuință neapărată de consiliar teolog.” ²⁾

¹⁾ Nilles, Symb. I. pag. 281—289.²⁾ Părți alese din ist. Trans. I. pag. 190.

Din aceste cuvinte ori cine poate vedea motivele, cari au îndemnat pe primatele Kollonits și curtea din Viena, ca să dea un teolog lângă Atanasiu, care și înainte de unire avuse lipsă să-și țină de secretarii un bărbat cult și încă de religiunea calvinescă.

N'au avută însă succesori lui Atanasiu aceeași lipsă de teolog, pentru că toți aceștia își făcuseră studiile în școle, din cari eșiau cei mai înalți dignitari bisericesci ai latinilor din Ungaria și de airea. De aceea susținerea teologului lângă episcopii nostri din partea curții din Viena a dată ansă la grave tânguirii avătu din partea episcopilor cătu și din partea scriitorilor bisericești nostre.

Aceste tânguirii nu involvă însă condamnarea sfintei Uniri, ci sunt eduzul dorinței nobile și îndreptățite, de care au fostă pătunși toți bărbații iubitori de biserică noastră: dorința de a vedea biserică românescă scosă de sub jurisdicțiunea bisericești latine din Ungaria, și a o face egală îndreptățită și coordonată cu această, er nu subordonată ei. Dorul acesta s'a implinit, și astăzi este un anacronism a aduce stările dela începutul vécului trecut spre a condamna biserică noastră de astăzi, carea nu mai depinde dela Strigoni, ci singură dela centrul de unitate din Roma, și nu mai este subordonată, ci coordonată cu ori care biserică catolică din Ungaria.

În fine mai observăm, că punerea teologului în cotele episcopului în general nu se poate ascrie înduinței și poștei de domnie a Iesuiților, cum o face această forță multă dintre scriitorii nostri și mai virtos S. Klein. Între Iesuiții au fostă și bărbați, cari au dată cardinalului Kollonits sfatul forță întelept de a nu se pune lângă episcopul unită un teolog latin. Ca exemplu aducem aci pe „superiorul misiunilor dacice” Iesuită Gavrilă Kapi, care în 14 Martie 1701 scria cardinalului Kollonits: „Ca vre-unul dintre preoții nostri să se pună lângă episcop în formă de teolog, eu socotesc, că nici nu este consultă, nici nu este necesară. Nu este consultă, pentru că și episcopul și națiunile române i-ar căde greu, ca să suferă fără de voe un îndătoriu, și așa dicendă să se guverneze pe față de doi episcopi.” *) Nu este de lipsă, pentru că ar fi de ajuns, ca aceea, ce ar ave să facă acel preot (teologul), să se încredințeze Părintelui Barányi sau următorului lui, sau la vre-un alt părinte de ai nostri, care petrece în Alba-Iulia.” ¹⁾

Din aceste cuvinte este evident și aceea, că învinuirea, ce o face Samoila Klein în general tuturor Iesuiților, că aceștia ar fi voit în tot chipulă „să stăpânesc preste clerul românesc”, este cel puțin esagerată.

Dar să recapitulăm.

Pe basa celorlă desfășurate până acum se pot constata urătorele adevăruri contrarie aserțiunilor lui Sam. Klein și anume:

1. Pontifcele Romanu nu a dată nici o „instrucție” pentru teologul episcopului Atanasiu ori alii succesori lui.

2. Este probabil, că Klein scriindă despre instrucțiile date teologului, a confundat instrucția dată în adevăr de cătră superiorii societății lui Isus, cu presupusa și neesistenta instrucție dela Papa.

3. Esistă o instrucție dată teologului de cardinalul Kollonits, însă această nu este o scornitură, ci un act genuin și autentic conservat și în ziua de astăzi nevătămat, precum a emanat dela numitul cardinal.

4. Iesuiții nici odată nu au stată și nu au putut sta de episcopul Atanasiu, ca să subscrie instrucția dată de cardinalul Kollonits.

5. Auctoritatea episcopului nu s'a ciontată prin instrucțiile date teologului, ci în virtutea altor acte anterioare acceptate de episcopul Atanasiu, însă nici prin acestea

*) Durere, că curtea din Viena și cardinalul Kollonits nu au fostă cu luare aminte la această observațiune forță nimerită.

¹⁾ Nilles, Symb. I. pag. 264.

în măsură așa mare, cătu episcopul să se potă dice numai vicariul teologului.

6. Teologul latin s'a pus lângă episcopul unit de curtea împărească și de cardinalul Kollonits chiar în contra sfaturilor primite dela reprezentantele Iesuiților din Transilvania, adică dela Gavrilă Kapi superiorul misiunilor din Dacia, care cunoscea mai bine decât ori cine împrejurările, între cari se afla poporul român.

7. Aplicarea teologului lângă episcopul românesc unit este a se atribui în prima linie stării ticăloase, în care sfinta unire a aflată clerul și poporul românesc pe toate terenele, er nu poștei de domnie a Iesuiților.

8. Instituțiunea teologului în sine considerată nu se poate numi asuprire, căci și pe timpul lui Atanasiu au fostă și în zilele noastre sunt episcopi, cari deși sunt erudiți, totuși din motive canonice au avută și au obligămintul strict de a-și ține teolog și a lucra după sfatul lui. (Veđi Nilles l. c. I. p. 303 în notă).

Aci credem, că este locul potrivit, să mai facem încă o observațiune.

Fiind pozițiunea teologului Iesuită lângă episcopul unită un lucru forță odios în ochii Românilor, scriitorii nostri nu și-au putut păstra tot-deuna sângele rece în judecarea activității dezvoltate de Iesuiți în mijlocul Românilor, și astfel toate lucrările acestor misionari au fostă mai mult ori mai puțin sinistru apretiate.

Amă vedut deja în capitulul acesta și în cele precedente, căte crime se încarcă fără nici un temei în spinarea Iesuiților. Exemplele acestea sunt destulă dovadă, că nu trebuie să credem ușor toate, ce se scriu de ai nostri despre Iesuiți și despre rolul, ce l'au avut ei în întemeierea și propagarea sfintei uniri.

Părerea această a noastră o vom ilustra și cu un alt exemplu.

Petru Maior în istoria sa face Iesuiților o forță mare învinuire, dicendă: „Pentru aceea nu e de a se mirare, că teologii aceia s'au ispitit a schimba tocmelele Românilor, și a le face latinesc.” ¹⁾

Cetind omul această învinuire, ar cugeta, că cine știe, căte înori au făcută Iesuiții în ritul și disciplina bisericești nostre, și cu toate acestea tot Maior nu spune într'altă loc, că ritul și disciplina grecescă s'au conservat mai nealterate în biserică noastră, decât chiar la neuniți, căci etă ce dice: „Și așa toți Români din Ardeal se uniră cu biserică Romei în credință, eră nu în lege, ²⁾ că legea grecescă tot-deuna și după făcută unire o au ținută întregă, și până astăzi o țin; încă mai bine și mai curat, de cum vedă eu, că se ține prin bisericile Sărbilor celor neuniți.” ³⁾ Dar cum ar fi putut lucra Iesuiții, ca să ne schimbe ritul și disciplina, când prepoștii lor general deși pe la anii 1608, 1628 și 1629 daseră ordin strict tuturor misionarilor din societatea lor, să nu cuteze a îndemna pe cineva, să trecă dela ritul grecesc la cel latinesc? ⁴⁾

E drept, că Iesuiții se voru fi silit să stăpânesc unele abuzuri și tocmele rele, cari le-amă eredită dela schismă și dela calvin. Însă lucrarea această de a ne readuce la puritatea originală a bisericești orientale, chiar și dacă ar fi jignit unele interese materiale ale clerului nostru, nu trebuie caracterizată îndată de tendință de a schimba ritul și disciplina orientală, cum fac unii dintre scriitorii nostri.

Multe amă mai pută dice despre activitatea Iesuiților în mijlocul Românilor, însă omeni primitori de adevăr și din cele

¹⁾ Ist. bis. Rom. p. I. c. 4. § 5. pag. 102.²⁾ Din acestă testimoniă încă putem vedea, cătu de tare greșesc Densușani, când dice că legea înseamnă credință ori religiune.³⁾ Ibid. § 2. pag. 88.⁴⁾ Veđi Nilles Symb. I. p. 111—116.

arătate până aci s'au putut convinge, că scriitorii noștri adese-ori fac nedreptate societății lui Isus. Er oamenii, cari își câștigă știința din foile jidovilor și francmasonilor, adevăca a dușmanilor nempăcați ai bisericii catolice, nu se vor convinge despre adevăr, ori câtă de multă ne-am încerca noi a-i lumina.

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de Miles Gerald Keon.
(Continuare.)

Pe când roștia aceste vorbe — cele din urmă linu și cu evlavie — fața ei bătrână, dar frumoasă, părea întinerită și strălucia ca prin minune. O bucurie supraomnască părea că i-a cuprinsă întrăgă ființa. La vorbele din urmă s'a ridicat în picioare și plecându-și capul cu umilință și-a încrucișat mâinile pe peptu.

Ascultătorii ei erau răpiți în admirare sfântă, ne mai simțită, păreau că mai aud încă vorbele ei inspirate de o putere dumnezească, când ea încetase deja.

Abia au avută vreme, să se treacă din urmă, când profeta și-a luat în mână toagă. „Încă odată, rămâneți cu bine!“ le duse privindu-i pe fiece care, și încă mai înainte de ce i-ar fi putut mulțami, ea dispăru.

Părea, că nici unul nu cuteza, să privească în urma ei.

Paul s'a răzimat pe perină și în tăcere privia la amicul său, obiectul unei profeții fără păreche. În tăcere s'a adâncit și Dionisiu. El se ședea pe scaunul de lângă patul lui Paul și părea mutată în altă lume.

În sfârșit luă Aglais cuvântul întrebându, dacă trebuie să urmeze cuvintelor sibilei. Dionisiu și Paul răspunseră, că fără nici o amânare să facă pregătirile neîncunjurată de lipsă, și încă în aceeași zi să plece împreună.

XXVIII.

Cetitorii își va mai aduce aminte de sigur de bătrânul evreu Iosie Macabeul, cum și de frumoșica lui nepoată Estira, cu care am făcut cunoscință în casa cămătarului Eleazar în Subura Romei.

Cred, că este de prisos a mai spune, că Eleazar se credea înșelat ca nici odată, și din acea și fatală l'a părăsit liniștea și voea bună. Luciu Piso — dăca el — a ajuns a fi ca și un sugătoriu la sinul mamei sale, în care nu mai poți ave nici o încredere; el nu a știut să aranjeze nici un atac pe drumul țerei. Și fiind că Evreul cămătaru nu avea pe altcineva, asupra căruia să-și verse veninul, ca să se stîmpere, bietului Iosie și simpaticii Estire li-s'a făcut viața nesuferită în casa lui, în care dinic era jertfele mâniei cămătarului.

Iosie, a cărui trai în Roma nu avea alt scop, decât să potă strînge atâta, cu câtă să-și petrecă zilele cele din urmă în patria sa strămoșească, er la mărtea sa să lase Estirei o zestre modestă, acum credea sosită momentul despărțirii sale de Roma. I-a și spus Estirei, să se gate de drum către ibitul lor resărită.

Estira era prea fericită, că se duce în țara, a cărei văi și deluri mai răsuna încă de gloria strămoșilor ei. Un singur nor în tuneca însă puternică ceriul bucuriei ei. Simțea, că ar fi fost atâtu de fericită, dacă în viață i-s'ar fi dat, să vadă încă odată pe tinărul și frumosul romanu, a cărui chip i-s'a întipărit adânc în sufletul ei din

acea sară, când l'a vădută odată și pentru totdeauna. Ea scia, că a contribuit la mântuirea comorei și la mântuirea vieții omnilor, cari o însoțeau. Conducătorii lor la despărțire i-a promis, că n'o va uita nici odată, pote pentru ajutorul, care i-l'a dat prin câteva cuvinte șoptite într'o clipă atâtu de critică. De câte ori nu se gândia la el și se întreba, că ore prin războiul din nord trecut'a el totu așa de iuvingător ca și printre călhari? N'a vorbitu nimenu despre talna acesta, nici chiaru moșului, că se temea de mânia turbată a lui Eleazar, care dacă ar fi simțit, că ea a fost aceea, care i-a zădărnicitu planul, ar fi fost în stare să o omore ori să o închidă într'o cămară întunecată, și acolo ar fi lăsat-o să peră de fome.

Călătoria era hotărâtă. La Ostia îi aștepta o nae, care avea să-l ducă în resăritu. Cam în mijlocul drumului între Roma și Ostia era casa unui prietinu al lui Iosie. Îl chema Isachar. Pe acesta îl rugă Iosie, să le dea sălaşă preste nopte. De aci putea ajunge câtă de dimineță la nae.

Aci la Isachar găsim pe călătorii noștri în sara acestei zile mănucându cina simplă împreună cu domnul casei. Casa lui Isachar nu era chiar lângă drum și avea un frumos aspect. Era încunjurată de tufe frumoșe de oleandru și mirtu. O cărare îngustă ducea din drum în grădina și de aci în verandă.

Aici petreceau oșpeții în recorea plăcută a serei și vorbeau împreună despre Roma și mai alesu despre Ierusalimu, de care înseta sufletul lor. De odată aud în depărtare durăitul unei trăsuri. Durătura se audia totu mai aproape, și preste puțin se opri. Estira curiosă eși în use, să vadă, ce e.

„Aci trebuie să ne dăm jos, ca să schimbăm caii. Așa nu mai putem merge,“ audi Estira vorbindu în trăsura, și în același moment unul se scobori și se apropiă de ușa trăsorei. „Cum e? Îi este mai bine?“ Estira audi și răspunsul. „Scăpată odată din mâinile mele și lăsată la locul ei, imi este totu una, unde va muri, acum numai nu! — Dar afară cu ea! Să o ducem și pe ea în această casă!“

Isachar și Iosie încă se apropiară de ei.

„Acestu animalu blăstematu mi-s'a bolnavit,“ duse unul, ce părea conducătoriu. „Voi trebuie să-mi împrumutați altul în locul lui pe două trei zile, er acesta v'e rămâne voue și încă și o sumă bună. — Prietinelor, ajutați, să ducem pe acestu gingașu domniță înăuntru. Îl va prinde bine, dacă se va odihni puțin, ca să-și vină în ori. Altcum domni noștri nu vor fi mulțamiți.“

Ei și deschid ușa trăsorei și scobori diu trînsa o tinără fată palidă și cu ochii închiși.

Privitorii au încremenit la această vedere și au conchis îndată, că aici e vorbă de o răpire cu forța. Pe fața fiece căruia din ei se oglinda mila de ființa leșinată, ce o ridicau nisce brațe atâtu de dure.

„Cred, că ne lăsați,“ duse ridându conducătoriu către Isachar. „Haha! Ea e copila unor buni oameni, dar e merită pentru alții și mai buni! Haha! — Și apoi voi n'aveți de-a face cu serantoci: noi avem bani destui, prea mulți încă!“

„O hidă istorie acesta,“ șopti Isachar prietinelui său. „Sermana copilă! Acestu om e atâtu de încredut, ca și cum ar fi însuși solul împăratului!“

„Alu împăratului nu, — dar alu Cesarului la totu casul,“ duse încetu Iosie.

„Scii, că ai ghicit-o? O uneltire a lui Tiberiu, — mă priind. — Dar spune-mi, în numele cui grăesci tu?“ se îndreptă Evreul către conducătoriu. „Cum te chéma și în a cui slujbă ești?“

„Acéstă ar trebui să nu te privească, Evreule,“ îi răspunse el cu obraznicie. „Uită aici, ce bani frumoși. Voru fi ai tăi! Întăiu te îngrijesce numai de cald și mai adă-ne și o sorbitură de vinu, din care ai mai bun!“

Estira i-a lăsat pe bărbați și a grăbitu în casă, să caute cea mai môle perină pentru bolnavă.

O îngrijitoare încă era cu călătorii aceia. Ea încă se silia, să așeze pe bolnava, cum numai se putea de bine.

„Dacă ași freca-o cu oțetu, ore nu și-ar veni în ori mai în grabă?“ Estira a și alergat și se întorse îndată cu un păharu cu oțetu și cu un burete.

Pe când ele își dădeau silință, ca să ajute leșinatei, bărbații s'au fost așezat în jurul cupei de beutură.

„Chiaru dacă am perde și o jumătate de oră, n'are să dăcă nimica,“ duse eră-și conducătoriu. „Până aci lucrurile au mersu foarte bine și în scurtă vreme. Încă înainte de a crepa de diuă, trebuie să fim în Roma înaintea casei cu două etaje a —“

„Ce hodogesci acolo!“ îi duse îngrijitoru bolnavei. „Noi trebuie să stăm atâta, până îi va fi mai bine.“

„Tăceți!“ duse altul. „Turnați-i câteva picuri de vinu în gură, acesta îi va folosi mai bine sermanului sufletu. Nimica nu e ca vinul, și alu tui, Evreule, într'adevăr nu e din celu mai rău.“ Și prindându păharul în mână îl goli până în fundu.

Îngrijitoru se duse la ei de cealaltă parte a odăii.

Estira se folosi de absența ei. Ea se plecă pe fața bolnavei și esaminându-i trăsăturile părea că cetesce ceva din trecutul celu mai apropiat.

(Va urma).

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Victoru Szmigelski.

Nr. 490—1893.

(47) 2—3

Edictu.

Eva recte Ana Ioană Morariu din Herseni domiciliată în Sepsi-Szenigörgy ev. ref. la 14 Iuliu a. c. a intentat procesu divorțialu contra bărbatului său Georgiu Porfiru Popu gr. cat. din Rtușor, carele de mai mulți ani a părăsit-o, și aflându-i-se domiciliul în București la otelul „Franța“, podul Mogosiei Nr. 9, i-s'a comunicat acțiunea încă în 31 Iuliu a. c., ca să răspundă la alegațiunile A-ei; însă numitul bărbat nevoindu a răspunde nici a-și pune reprezentant în decursul procesului, se provocă pe cale edictală: ca în termen de 6 luni să se prezente înaintea forului matr. gr. cat. del. de I. Instanță alu Făgărașului; căci altcum procesul se va pertracta și decide fără dînsul.

Dela forul matr. gr. cat. de I. Instanță alu Făgărașului.

Făgăraș în 31 Octobru 1893,

Basiliu Rațu.

vicariu for. și preș. forului matr. de I. Inst.

Dela Tipografia „Aurora” A. Todoran din Gherla—Szamosujvár

se pot procura următoarele carti:

(41) 5—10

Cuvântări bisericesci, funebre, catechese etc.

Cuvântări bisericesci (acomodate pentru orice timp) de I. P. Papiu. T. I. Ed. II. 1 fl. 20 cr.

Cuvântări bisericesci (pre dominec) de I. Papiu. Tomul III. 1 fl. 20 cr.

Cuvântări bisericesci la toate sărbătorile de preste an, de Ioan Papiu. — Un volum de preste 24 côle 8-av mare, papir fin — cu prețul redus — 1 fl. 50 cr.

Cuvântări funebre și iertățiuni pentru diferite cazuri de morțe întocmite de Ioan Papiu. Un volum de preste 24 côle 8-av mare, papir fin — cu prețul redus. — 1 fl. 50 cr.

Predice poporale pe dominec, sărbători ocazionale și pentru morți, de Gavril Pop. Tom. I. II. III. și IV., fiesce care tom costă 1 fl.

Predice pentru dominecele de preste an compuse și elucrate după Catechismul lui Deharbe, de Vas. Criste. Tom. I. dela Domineca Vameșului și a Pariseului până la Domineca a X-a după Rosalie. — 90 cr.

Cuvântări funebre și iertățiuni. Din autori renumiți, prelucrate de Tit Bud vicariu etc. Prețul 1 fl.

Catechese pentru pruncii școlari din școlile elementare populare. După preotul Georgiu Mey preot în Schwörzkirch din diecesa de Rottenburg de Tit Bud paroch gr. cat. în Sat-Șugatag, etc. Prețul 60 cr.

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, prelucrat după I. A. Fritz de Basiliu Rațiu fost prof. de s. scriptură, catehetică motodică în semin. archid. din Blaș, actualminte vicariu archiepisc. în Făgăraș. Prețul 60 cr.

Toma a Kempis despre imitațiunea lui Christos, românește depre originalul latin de Gavril Pop canonic; legat 1 fl. 15 cr.

Instrucțiune practică pentru cauzele matrimoniale cu respect la disciplina vigență în provincia bisericească gr. cat. de Alba-Iulia-Făgăraș, scrisă în usul păstorilor sufletesci prin Dr. Iuliu Simon pref. de s. Teologia. 1 fl. 30 cr.

Domneșca liturgie a celui dintru sănți părintelui nostru Ioan Chrisostom de Ioan Boroșiu paroch gr. cat. etc. 25 cr.

Bogățiunea Dnului Tatăl nostru. Explicată pre scurt de Ioan Boroșiu paroch gr. cat. și asesor consist. Prețul 10 cr.

Nu mă uita. Colecțiune de versuri funebre, urmate de iertățiuni, epitafiă ș. a. Prețul 25 cr.

Novel, Schițe, Piese teatrale, Anecdote ș. a.

Merinde dela Școlă seu învățături pentru popor, culese din diarul unui școlar de Dr. Georgiu Popa. Prețul 60 cr.

Idealul perdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinar. Prețul 10 cr.

Opera unui om de bine. Novelă orig. — continuarea novelei „Idealul perdut” — de Paulina C. Z. Rovinar. Prețul 10 cr.

Barb cobzarul. Novelă originală de Emilia Lung. Prețul 10 cr.

El trebuie să se însore. Novelă de Maria Schwarz, traduc. de N. F. Negruțiu. Preț. 15 cr.

Miseriile sociale. Novelă de P. C. Z. Rovinar. Prețul 15 cr.

Influința mândriei. Novelă de P. C. Z. Rovinar. Prețul 15 cr.

Proba de foc. Comedie într'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan. Prețul 10 cr.

Ultimul sicahstru. Tradițiune de G. Simu. Prețul 6 cr.

Cântăreța. Novelă de Dem. Dan. Preț. 15 cr.

Bunica și nepotelul. Schiță din sfera educațiunii. După E. Legouvé de G. Simu. Preț. 6 cr.

Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu. Prețul 60 cr.

Nr. 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco. Prețul 20 cr.

Prin morțe la victoriă. Comedie într'un act de A. Kotzebue localisată de Irina Sonea-Bogdan. Prețul 10 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută prin V. Nicora prof. gimnaș. — Cu portretul M. S. Regina României. Prețul 10 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un vol. de 192 pag., cuprinde 103 poesii bine alese și aranjate. Prețul redus (dela fl. 1.20 la) 60 cr.

Tesaurul dela petrosa seu Cloșca cu puși de aur. Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețul 15 cr.

Economia pentru școlile popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețul 15 cr.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Români. De V. Gr. Borgovan. Prețul 10 cr.

365 Anecdote și Glume adunate, prelucrate și aranjate de Tit V. Gheaja spirit. la inst. corect. Cuprinsul acestui op. este foarte pretrecător, — așa că citind și numai 1 pagină din el: cauta și ridi ori cât ai fi fost de necăjit și măcinit altmintrenea. Prețul unui esempl. cu porto francat e 40 cr.

Povestiri alese de Petra-Petrecu. Prețul spedit franco 80 cr.

„Nopti de iernă.” Novele pentru popor de G. Simu. Prețul 1 fl.

Chinurile de cari strigă feciorii în joc de I. Pop Reteganul. Prețul 40 cr.

Starostele adecă Datini dela nunțile Românilor Ardeleni. Adunate de I. Pop Reteganul. Prețul 25 cr.

Trandafiri și violele. Poesii de I. P. Reteganul. Ed. a II-a amplificată. Prețul 60 cr.

Versuri de dor, adunate din poezii române de A. Prețul 25 cr.

Cele mai bune și mai ieftine cărți de rugăciuni.

Ioana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericesci, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea Măritului ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Păcașiu preot gr. cat. în Hotoană. Ed. III. corectă și amplificată. Prețul unui esemplar broș. 40 cr., leg. 50 cr., leg. în pânză 80 cr., leg. mai fin 1 fl., leg. în piele 1 fl. 60 cr., în legătură de lux 2 fl. 50—3 fl. 80 cr.

Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesci, foarte frumos ilustrată. Prețul unui esempl. broș. e 40 cr., leg. 50 cr., leg. în pânză 80 cr., leg. mai fin 1 fl., leg. în piele 1 fl. 60 cr., în legătură de lux 2 fl. 50—3 fl. 80 cr.

Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesci, frumos ilustrată, pentru pruncii școlari de ambe sexele. Prețul unui esempl. broș. e 15 cr., 100 esempl. 12 fl., 50 esempl. 7 fl., legat 22 cr., 100 esempl. 20 fl., 50 esempl. 10 fl. 50 cr., leg. în pânză un esempl. 26 cr.

Cărticică de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de ambe sexele. Cu mai multe icône frumoșe. Prețul unui esempl. broș. e 10 cr., 50 esempl. 3 fl., 100 esempl. 5 fl.; — legat 12 cr., 50 esempl. 5 fl., 100 esempl. 9 fl.

Visul Prea Sântei Vergure Maria, urmat de mai multe rugăciuni frumoșe. Prețul unui esempl. legat și spedit franco e 12 cr., 50 esempl. 5 fl., 100 esempl. 9 fl.

Epistola Dnului nostru Isus Christos. Prețul unui esempl. legat și spedit franco e 15 cr., 50 esempl. 6 fl., 100 esempl. 10 fl.

Chiar acum au apărut:

Cartea ilustrată pentru copii și copile — cu 18 ilustrațiuni intercalate în text — de G. Simu Prețul 25 cr.

Poveștile bănatului. Culese din gura poporului bănatân de George Cătană. Vol. I. Prețul 30 cr.

Dialogul Țiganului cu Sântu Petru la porța rafului, glume și petrecere de ajuns de Aron Boca Velcherianul. Prețul 25 cr.

Leonat cel tiner. Istoriă în versuri de I. Pop Reteganul. Prețul 12 cr.

Tot de aici se pot comanda cărți și utensilii școlastice și altfel de cărți apărute ori și unde, precum și tot soiul de papire și recușite de scris. — În tipografia proprie se primesc spre efectuare tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate.

Cu deosebită stimă cueză a incunoscința pre Veneratulă Cleră greco-catolică, că precum și până acum iaă asupra-mi gățirea de

iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de măsuri și de sculptură, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icône sante, dimpreună cu așezarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescă ou plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și toate mă îndreptățesc la sperarea, că Veneratulă Cleră mă va împărtăși ocașionalminte de prețuța-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să merită renumele celă bunu, care mi-l'am câștigat până acum.

Prin tarifulă de zone dispărându depărtările, prin acosta capacitate de conourință mi-s'a mărită.

Rugându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892

cu deosebită stimă
Carolă Müller,

auritoră și fabric. de recuș. bisericesci.

(6) 40—52